

MESTNA OBČINA MARIBOR
MESTNA UPRAVA

MEDOBČINSKI URAD ZA
VARSTVO OKOLJA IN
OHRANJANJE NARAVE

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 35600-11/2017-22

Datum: 02.10.2019

Zadeva: Akcija odstranjevanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst na širšem območju Mestnega parka - sporočilo za javnost

Medobčinski urad za varstvo okolja in ohranjanje narave je v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije in Zavodom RS za varstvo narave v torek, 1. 10. 2019 koordiniral akcijo odstranjevanja tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst na širšem območju Mestnega parka. Akciji se je pridružila tudi skupina dijakov in mentor z Lesarske šole Maribor ter arboristka Tanja Grmovšek. Delo je opravljalo 17 udeležencev.

Strokovnjaki so namreč na terenu poleg domorodnih drevesnih vrst – prevladujejo bukev, hrast, kostanj, bor, češnja in druge - opazili tudi prisotnost **invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst**. Med slednje uvrščamo drevesni vrsti **pavlovnijo** in **veliki/visoki pajesen** ter potencialno invazivno vrsto **navadno barvilnico** kot zelnato trajnico.

Invazivne tujerodne vrste (krajše invazivke) so vrste, ki jih je človek namerno ali nenamerno zanesel izven območja njihove prvotne razširjenosti in s širjenjem poslabšajo življenjske razmere za domorodne vrste. Ugotavljamo, da so se v večji meri na obravnavanem območju razširile po žledu leta 2014, ker so bila gozdna tla na nekaterih lokacijah takrat razgaljena. Domnevamo, da so semena prišla z vrtov ter urbanega okolja.

Z namenom varovanja naravne drevesne sestave v gozdovih širšega območja Mestnega parka s Piramido, Mestnim vrhom in Kalvarijo, ki sodijo v zavarovano območje narave, je nujno invazivne tujerodne rastline iz njih čim prej odstraniti. V okviru prve delovne akcije smo v letu 2017 skupaj odstranili približno 400 primerkov pavlovnije in 200 primerkov velikega pajesena. Rezultat po dveh letih pa je spodbuden, saj se je pojavnost tujerodnih vrst zmanjšala.

Pavlovnija in pajesen sta zelo trdoživi drevesni vrsti, ki ju je težko dokončno odstraniti. Obe vrsti imata veliko življenjsko moč in sposobnost odganjanja poganjkov iz panja, tudi po odstranitvi zgornjega dela drevesa. Ti poganjki lahko dosežejo v enem letu višino do 4 m in so do 4 cm debeli. Tako je najbolj učinkovita metoda puljenje mladih primerkov, kjer se odstrani rastlina v celoti. Ostale metode, ki smo jih uporabljali pri večjih primerkih – obročkanje debla (to je odstranitev prevodnih elementov v lubju in pod lubjem, ki privede do posušitve zgornjega dela drevesa) ter posek dreves – ne pomenijo dokončnega propada drevesa, ampak je potrebno v naslednjih vegetacijskih sezonah odstranjevati nadomestne poganjke do izčrpanosti in propada celotne rastline. Potrebna je vztrajnost. Na ta način lahko obe vrsti zatremo brez uporabe kemije. Velikega pomena je čimprejšnja odstranitev vseh primerkov, ki že semenijo. Ko gozdna tla zasenči naravni gozdni pomladek, se nevarnost pojavljanja pavlovnije in pajesena močno zmanjša.

Tovrstne akcije imajo zagotovo pozitiven učinek, zato imamo v načrtu akcijo ponoviti spomladi.

Opisi vrst

V nadaljevanju podajamo kratek opis s fotografijami pavlovnije in velikega/visokega pajesena kot invazivnih tujerodnih vrst in navadne barvilnice kot potencialno invazivne vrste.

Pavlovnija (*Paulownia tomentosa*)

Izhaja iz JV Azije, kot fosil se pojavlja tudi v Severni Ameriki. V Evropi je dokaj pogosto okrasno drevo, vnesena je bila v 19. stoletju.

Semena so lahka, zato jih veter raznaša na velike razdalje. Zelo hitro raste (lahko tudi več kot 4 m v enem letu) in ima lahko zelo velike liste, ki zasenčijo ostale vrste, zato tudi hitro nad njimi prevlada. Ima sposobnost regeneracije iz panjev ter korenin.

Vir: <http://www.botanicni-vrt.si/component/rastline/paulownia-tomentosa>

Veliki/visoki pajesen (*Ailanthus altissima*)

Izhaja iz Kitajske, v Evropi pa je pogosto okrasno drevo, vnesena je bila okoli leta 1740.

Zelo hitro raste (lahko tudi več kot 4 m v enem letu) in lahko tvori goste sestoje. Iz korenin izloča snovi, s katerimi onemogoča kalitev in rast drugih rastlin (alelokemikalije).

Vrsta je dvodomna (ločena moška in ženska drevesa). Najbolj učinkovito je zatiranje odraslih ženskih dreves.

Na nova rastišča se širi s pomočjo vetra. Pogosto ga najdemo na ruderalnih rastiščih (rob ceste, odložena zemlja, usadi ipd.), opuščeni suhi travnikih in opuščeni ali ne vzdrževani površinah v urbanem okolju.

Deblo, veje in listi imajo neprijeten vonj. Listi se lahko zamenjajo s črnim orehom, octovcem in našo avtohtono vrsto velikim jesenom.

Vir: <http://tujerodne-vrste.info/veliki-pajesen/>

Navadna barvilnica (*Phytolacca americana*)

Izhaja iz severne Amerike in je zelnata trajnica. V Evropo je bila vnesena okoli leta 1850.

Ker lahko poganjke požene iz ostankov korenin v zemlji, jo je zelo težko odstraniti. Semena raznašajo ptice.

Rastlina je v celoti strupena.

Vir: <http://www.botanicni-vrt.si/component/rastline/phytolacca-americana>

Kaj lahko naredimo sami?

- Predno se odločimo za novo zasaditev na vrtu, zelenicah in drugih površinah, se prepričajmo, da ne sadimo invazivnih tujerodnih vrst.
- Če opazimo na vrtu, zelenicah, ob objektih in drugih površinah katero od spodaj opisanih vrst, jo v čim bolj zgodnji fazi rasti rastline in na primeren način odstranimo.
- Ne odlagajmo vrtnih ostankov v naravo.
- Če je rastlina strupena, bodimo pri odstranjevanju še posebej pozorni in se primerno zaščitimo (rokavice, dolgi rokavi, dolge hlače ipd.).

Več informacij o invazivnih tujerodnih vrstah:

- <http://tujerodne-vrste.info/>
- Spletna aplikacija za zbiranje podatkov o invazivnih tujerodnih vrstah: <http://www.invazivke.si>

V sodelovanju z:

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE